

**VÄGLEDNING FÖR GENOMFÖRANDE AV SAMARBETSAKTIVITETER INOM
LEADER UNDER LANDSBYGDSUTVECKLINGSPROGRAMMEN 2014–2020**

**Utkast 11/10/2013
Uppdaterat: 27/04/2017**

(slutlig version)

OBS! Denna version kan bli föremål för ytterligare revidering som bygger på bidrag från en arbetsgrupp för Leader-samarbete som avses drivas inom ramen för Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
1.1. Inledning till guiden.....	3
1.2. Inledning till LEADER/LLU i EJFLU 2014–2020.....	3
1.3. Tanken bakom samarbete inom ramen för LEADER/LLU.....	3
2. Rättslig grund för LEADER samarbetsverksamhet.....	5
3. Stödberättigande förutsättningar enligt EJFLU.....	7
3.1. Allmänna principer.....	7
3.2. Olika typer av stöd.....	8
3.2.1. Förberedande tekniskt stöd.....	8
3.2.2. Stöd till samarbetsprojektet.....	10
3.3. Finansiell omfattning av stödet till samarbete.....	11
4. Förfaranden för val av samarbetsverksamhet.....	12
4.1. Val av tekniskt förberedande stöd till samarbete.....	12
4.2. Valet av själva samarbetsprojekten.....	12
4.2.1. Urval av lokala aktionsgrupper (LAG).....	13
4.2.2. Urval av förvaltande myndigheter.....	14
5. Särskilda bestämmelser för transnationellt samarbete.....	14
6. Landsbygdsnätverken (Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och Nationella landsbygdsnätverk) inom LEADER-samarbetet.....	16
7. Avslutande rekommendationer.....	17
BILAGA 1. Referensdokument.....	18
BILAGA 2. Avsnitt 8.4 i LLU- vägledningen.....	19
BILAGA 3. Formulär för informationsutbyte.....	21
BILAGA 4. Vägledande exempel på en generisk mall för ett samarbetsavtal för Leaders transnationella samarbetsprojekt.....	23

1. Inledning

1.1. Inledning till guiden

Syftet med denna guide är att klargöra vilken roll samarbetsverksamhet inom ramen för LEADER spelar i programmen för landsbygdsutveckling 2014–2020.

Denna guide ska uppfattas som ett indikativt referensdokument och ger inte upphov till några nya lagregler. Tolkning av gemenskapsrätten tillkommer i vilket fall i slutändan Europeiska unionens domstol.

Detta dokument kompletterar Vägledningen om lokalt ledd utveckling (LLU), som utfärdats av de fyra generaldirektoraten (GD) inom Europeiska kommissionen med ansvar för ESI-fonderna,¹ vilken redan illustrerar LLU-samarbetsverksamhet enligt vad som anges i förordningen om gemensamma bestämmelser och i de fondspecifika bestämmelserna för EJFLU² och EHFF³.

1.2. Inledning till LEADER/LLU i EJFLU 2014–2020

Under perioden 2014–2020 kommer EJFLU att stödja transnationella och interregionala samarbetsprojekt som genomförs av lokala aktionsgrupper (LAG), som en del av genomförandet av lokala utvecklingsstrategier som väljs ut inom ramen för LLU/LEADER.

Stöd till samarbete utgör en obligatorisk del av LEADER-åtgärden. Såväl förberedande stöd till samarbete som stöd till samarbetsprojekt måste ingå i Landsbygdsprogrammet. Det är dock inte obligatoriskt, men rekommenderas, på LAG-nivå. Det kan stå enskilda LAG fritt att bestämma om man ska använda det stöd till samarbete som finns eller inte.

1.3. Tanken bakom samarbete inom ramen för LEADER/LLU

Samarbete är ett **sätt att vidga det lokala perspektivet och tillföra ny kunskap till ett område för att stärka lokala strategier**. Leader samarbetsprojekt liknar lokala projekt på så sätt att de bidrar till att uppnå målen för relevant lokal utvecklingsstrategi. Men på grund av att Leader samarbetsprojekt har samarbetspartner utanför den lokala aktionsgruppens territorium, har de även andra fördelar. Dessa rör ömsesidigt lärande och att uppnå en kritisk massa i fråga om relevanta kunskaper, erfarenhet, metoder som används och andra resurser.⁴

Samarbete kan också **stimulera lokala utvecklingsåtgärder till att bli mer innovativa** och bidra till stärkt konkurrenskraft för området genom kapacitetsuppbyggnad, nya affärskontakter samt spridning av innovation, kunnande och ny kompetens.

Utöver de potentiella fördelarna med interregionalt samarbete (inom en medlemsstat), **tillför transnationellt samarbete dessutom ett europeiskt mervärde till lokal utveckling**.

Ett LAG-områdes samarbete med andra geografiska områden kan utgöra **en huvudkomponent i en lokal utvecklingsstrategi inom LLU/LEADER** eller betraktas som

---

¹ Europeiska struktur- och investeringsfonderna

² Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling

³ Europeiska havs- och fiskerifonden

⁴ En intressant källa som visar på en lång rad olika samarbetsfördelar är databasen över projektnomineringar för den nordisk-baltiska utmärkelsen för Leader-samarbete.

Se: <http://www.maainfo.ee/index.php?page=3604>

en **ytterligare tillgång för strategin**. Det kan utvecklas stegvis från erfarenhetsutbyte till överföring av lovande praxis till en gemensam aktivitet. Samarbete med andra territorier som tillämpar av LLU/LEADER kan utgöra ett **strategiskt verktyg som LAG kan använda för att uppnå den kritiska massa som krävs för vissa projekt eller för att samla kompletterande resurser och expertkunnande**.

Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling – ”verktyg”

- Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling har utarbetat en omfattande Leader-vägledning för transnationellt samarbete, som kan utgöra ett praktiskt verktyg för samarbete rörande programplanering. Vägledningen, andra relevanta ”verktyg”, faktablad med för medlemsstater specifika data om regler och förfaranden för transnationellt samarbete 2014-2020 och sammanfattningen av förslagen från Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings Leader-arbetsgrupp, ledd av samarbetsansvariga, kan laddas ned från denna sida: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- Erbjudanden för dem som söker samarbetspartner finns på Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings webbplats: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/clld-partner-search_en
- Även Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings LAG-databas finns tillgänglig och uppdateras fortlöpande: https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/lag-database_en
- Rapporten från Leader-fokusgrupp 3 (Genomförande av Leaders samarbetsåtgärd) i Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling innehåller viktiga bidrag till analys och rekommendationer: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/focus-groups/en/focus-group-3_en.html

2. Rättslig grund för LEADER samarbetsverksamhet

Samarbete inom ramen för LEADER grundas på olika rättsliga texter.

Förordning 1303/2013:

Artikel 32 Lokalt ledd utveckling

(2) Lokalt ledd utveckling ska

(d) utformas med hänsyn till lokala behov och möjligheter samt ska omfatta innovativa drag i det lokala sammanhanget, nätverksarbete samt, när så är möjligt, samarbete.

Artikel 34 Lokala aktionsgrupper

(3) De lokala aktionsgrupperna ska ha följande uppgifter:

(f) Välja ut insatser och fastställa stödbeloppet och, i tillämpliga fall, lägga fram förslagen till det organ som är ansvarigt för slutkontrollen av stödberättigandet innan godkännande.

(5) Om samarbetsverksamhet mellan lokala aktionsgrupper är de som avses i artikel 35.1 c kan de uppgifter som anges i punkt 3 f i den här artikeln utföras av den ansvariga förvaltande myndigheten.

Artikel 35 Stöd från de europeiska struktur- och investeringsfonderna till lokalt ledd utveckling

(1) Stöd från de berörda europeiska struktur- och investeringsfonderna till lokalt ledd utveckling ska omfatta följande:

(c) Förberedelser inför och genomförande av den lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet.

Förordning 1305/2013 (EJFLU-förordningen):

Artikel 44 Samarbetsverksamhet inom Leader

(1) Det stöd som avses i artikel 35.1 c i förordning (EU) nr 1303/2013 ska beviljas för följande

(a) Samarbetsprojekt inom en medlemsstat (interregionalt samarbete) eller samarbetsprojekt mellan områden i flera medlemsstater eller med områden i tredjeländer (transnationellt samarbete).

(b) Förberedande tekniskt stöd för interregionala och transnationella samarbetsprojekt, under förutsättning att lokala aktionsgrupper kan visa att de planerar att genomföra ett konkret projekt.

(2) Utöver andra lokala aktionsgrupper kan parter i en lokal aktionsgrupp inom ramen för EJFLU vara

(a) en grupp av lokala offentliga och privata parter i ett landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi i eller utanför unionen,

(b) en grupp av lokala offentliga och privata parter i ett icke-landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi.

(3) I de fall där samarbetsprojekt inte väljs ut av de lokala aktionsgrupperna ska medlemsstaterna inrätta ett system för löpande inlämning av ansökningar.

De ska offentliggöra de nationella eller regionala administrativa förfarandena avseende valet av transnationella samarbetsprojekt och en förteckning över stödberättigande kostnader senast två år efter den dag då deras landsbygdsprogram godkändes.

Samarbetsprojekt ska godkännas av den behöriga myndigheten senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnades in.

(4) Medlemsstaterna ska anmäla de godkända transnationella samarbetsprojekten till kommissionen.

Artikel 52 Europeiskt nätverk för landsbygdsutveckling

(3) Nätverket ska ha följande uppgifter: [...]

(g) Att stödja de nationella nätverken och initiativ till transnationellt samarbete och utbyte av erfarenheter som rör åtgärder inom området landsbygdsutveckling med nätverk i tredjeland.

(h) Att specifikt för lokala aktionsgrupper [...]

(ii) samarbeta med organen för nätverksskapande och tekniskt stöd för lokal utveckling som inrättats genom Europeiska regionala utvecklingsfonden, Europeiska socialfonden och Europeiska havs- och fiskerifonden när det gäller deras lokala utvecklingsverksamhet och transnationella samarbete.

Art. 54 Nationella landsbygdsnätverk

(3) EJFLU-stöd enligt artikel 51.3 ska användas [...]

(b) för att utarbeta och genomföra en handlingsplan som ska omfatta åtminstone följande: [...]

(iii) Aktiviteter som rör tillhandahållande av kompetensutveckling och nätverksverksamhet för lokala aktionsgrupper och i synnerhet tekniskt stöd för interregionalt och transnationellt samarbete, underlättande av samarbete mellan lokala aktionsgrupper och sökande efter parter för den åtgärd som avses i artikel 35.

3. Stödberättigande förutsättningar enligt EJFLU

3.1. Allmänna principer

- Geografisk omfattning:

Den geografiska omfattningen för eventuella samarbetsparter till EJFLU/LEADER-LAG listas i artikel 44.2 i EJFLU-förordningen. I denna artikel anges särskilt att LAG kan samarbeta med parter från länder **i eller utanför unionen**. Parter inom Europeiska unionen kan finnas antingen i **landsbygdsområden eller i tätortsområden**. Men parter utanför Europeiska unionen kan bara finnas i landsbygdsområden.

För att fullt ut optimera samarbetets potentiella fördelar bör förvaltande myndigheter undvika att i onödan begränsa samarbetets geografiska omfattning. Medan LAG kan samarbeta med partnerskap i stadsområden och tätorter och områden utanför EU, kommer endast insatser som rör lokala utvecklingsstrategier/LAG som väljs ut för att erhålla stöd inom ramen för en LLU/LEADER-åtgärd för ett program för landsbygdsutveckling att vara berättigade till finansiering från EJFLU. Bestämmelserna om Insatsers stödberättigande beroende på geografiskt läge som stadgas för ESI-fonderna måste respekteras (se artikel 70 i förordningen med gemensamma bestämmelser), särskilt beträffande kostnader i tredjeländer.

- Typ av parter

När förvaltande myndigheter fastställer reglerna för samarbetet bör de, för att beakta de olika former av partnerskap som finns i geografiska områden i och utanför EU, lämna utrymme för ett brett deltagande av potentiella parter. De bör särskilt inte utesluta samarbete mellan LAG och andra partnerskap än LAG.

I artikel 44.2 i EJFLU-förordningen föreskrivs att en projektsamarbetsparter till en LEADER LAG som inte är en annan LAG måste vara "en grupp av lokala offentliga och privata parter [...] som genomför en lokal utvecklingsstrategi". Det innebär att verksamhetsinriktningen för denna grupp måste vara liknande det som en LAG har, men den behöver inte uppfylla samtliga egenskaper som stadgas i artikel 33 i förordningen med gemensamma bestämmelser (rörande Lokalt ledda utvecklingsstrategier).

Parterna bör i början av ett samarbetsprojekt ingå ett avtal där man tydligt anger respektive parts uppgifter. I bilaga 4 presenteras ett vägledande exempel på en generell mall för ett samarbetsavtal.

Det är tillrådligt att parterna i förväg bestämmer/kommer överens om nyckelkriterierna avseende de aktiviteter som ska genomföras. De kan också komma överens om vilka slags insatser som faller utanför projektets omfattning.

För att medge erforderliga justeringar och säkerställa att gemensamt överenskomna projektmål uppnås, är det också viktigt att samarbetsparterna håller varandra informerade om hur projektet framskrider och eventuella förändringar av genomförandet.

- Mottagare av samarbetsprojekt:

Samarbetsprojekt kräver högre grad av samordning än vanliga lokala projekt. I många fall har de också en stark kollektiv eller territoriell dimension. I sådana fall är det rimligt att den slutliga mottagaren av stödet till ett samarbetsprojekt även kan vara LAG självt. Det medges uttryckligen i artikel 34.4 i förordningen med gemensamma bestämmelser.

- Den samordnande parten

Samarbetsprojekt måste inte utse en samordnande part (kallas ibland samordnande lokal aktionsgrupp), men det rekommenderas starkt. Finns ingen samordnande part måste det finnas en oerhört tydlig fördelning av uppgifter mellan parterna och en mycket hög och jämbördig grad av engagemang.

Den samordnande partens funktioner och ansvarsområden ska normalt omfatta följande:

- Att styra och samordna utformningen av projektet – däribland utarbeta samarbetsavtalet mellan parterna.
- Att samordna och följa upp respektive parter ansökningar om finansiering.
- Att styra och samordna genomförandet av projektet och de uppgifter som ska utföras av respektive part (anordna utbyten, gemensamt framtagna delresultat osv.).
- Att följa upp och kommunicera framsteg och finansiell utveckling.

Andra funktioner och ansvarsområden kan läggas till beroende på det enskilda samarbetsprojektets behov.

Den samordnande partens ansvarsområden behöver omfattas av en högre projektbudget än övriga parter. Denna kan finansieras antingen från LAG eller programbudgeten för samarbete för parten i fråga eller genom ett bidrag från övriga projektparter.

3.2. Olika typer av stöd

3.2.1. Förberedande tekniskt stöd⁵

I artikel 35.1 c i förordningen med gemensamma bestämmelser anges att "Stöd från de berörda europeiska struktur- och investeringsfonderna till lokalt ledd utveckling ska omfatta ... Förberedelser inför och genomförande av den lokala aktionsgruppens samarbetsverksamhet".

Det innebär att ett **inslag av förberedande tekniskt stöd är obligatoriskt** och ska föras in i alla program för landsbygdsutveckling **för hela programperioden**. Sådant förutvecklingsstöd lämnades redan av många program under 2007–2013 och även under Leader+, men har nu gjorts till en obligatorisk del av stödet till samarbete. Syftet är att stimulera LAGs samarbetsverksamhet.

Förberedande stöd ger potentiella partner möjlighet att träffas, utarbeta en projektansökan och ett samförståndsavtal eller ett samarbetsavtal, som en förberedelse för samarbetsprojektet.⁶

Det kan användas för att undersöka om en viss idé till samarbete med potentiella partner är genomförbar och överväga vilka resurser som finns att tillgå för dem (t.ex. andelen stöd och högsta stödbelopp, stöd från lokala intressenter, övriga resurser osv.). Sådana ”undersökande” åtgärder kan i två fall leda till ett befogat beslut om att inte utveckla ett fullt samarbetsprojekt. De kan antingen leda till resultat som eliminerar behovet av att utveckla ett fullt

---

⁵ Art. 44.1 b i förordning (EU) nr 1305/2013

⁶ Konkreta exempel på verksamhet som rör förberedande stöd finns i det sammanfattande dokumentet om arbetet i Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings Leader-arbetsgrupp, som leds av samarbetsansvariga [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en]

samarbetsprojekt, eller till utfallet att det planerade projektet inte är genomförbart under föreliggande förutsättningar, varför parterna beslutar sig för att inte gå vidare med projektet. Bland de **kostnader som blivit stödberättigade inom ramen för förberedande tekniskt stöd** finns bland annat:

- kostnader rörande möten med potentiella parter (kostnader för resor, logi och tolkning m.m.) samt
- kostnader för projektutveckling (t.ex. deltagande vid arrangemang, studiebesök, genomförbarhetsstudie för projektet, konsultverksamhet för särskilda frågor, översättningskostnader, extra personalkostnader).

Det är emellertid svårt att förutse all den verksamhet som skulle kunna krävas för att svara mot de behov en enskild LAG har för att utarbeta ett samarbetsprojekt. Det är därför rekommenderat att man **inte är alltför restriktiv när man redogör för de stödberättigade kostnaderna i landsbygdsutvecklingsprogrammet.**

Om stödberättigade åtgärder och kostnader rörande förberedande stöd gör det möjligt för potentiella partner att inkludera en lång rad olika aktiviteter, främjar det en bättre förberedelse av samarbetsprojektet och risken minskar för att projektet ska misslyckas. Det är oerhört viktigt att potentiella partner även kan träffas för att lära känna de förhållanden som stimulerar deras partners motivation för och intresse av att ingå i det enskilda samarbetsprojektet.

Förberedande tekniskt stöd kan bara beviljas under förutsättning att en LAG påvisar att den förutser att kunna genomföra ett konkret projekt. Det betyder att de i varje fall bör identifiera målsättningarna för samt vad som kännetecknar ett planerat projekt.

Men **det faktum att man erhåller förberedande tekniskt stöd innebär inte någon skyldighet att senare genomföra ett projekt** om, exempelvis, det visar sig att det inte är hållbart. Det förberedande stödet är fortfarande berättigat även om projektet inte blir av och LAG ska inte vara skyldigt att betala tillbaka finansieringen. För att garantera att medel används på ett effektivt sätt kan LAG emellertid bli skyldiga att motivera varför förberedande stöd inte leder fram till något samarbetsprojekt.

Tekniskt **förberedande stöd bör inte finansiera kostnader efter att ett partnerskap för samarbete har upprättats** genomupprättande av ett avtal, eftersom förberedande stöd definitionsmässigt måste komma före själva samarbetsprojektet.

Förvaltande myndigheter kan besluta att anamma en övre gräns för förberedande tekniskt stöd och det står dem fritt att välja relevant angreppssätt och kriterier (t.ex. ett fast belopp per LAG eller per ansökan osv.). Ändå rekommenderar vi att man inte begränsar antalet förberedande åtgärder som en LAG genomför upp till en viss budgetnivå för förberedande åtgärder som tilldelats per LAG.

3.2.2. Stöd till samarbetsprojektet⁷

EJFLU-stödet kan även användas för att finansiera verksamheten inom samarbetsprojektet som sådant.

Samarbetsprojektet bör bestå i en **konkret verksamhet med klart definierade prestationer eller utfall** som genererar fördelar för berörda territorier.

Projekt kan vara inriktade på en lång rad olika åtgärder. De kan till exempel omfatta kapacitetsuppbyggnad och överföring av erfarenheter kring lokal utveckling genom exempelvis gemensamma publikationer, utbildningsseminarier eller vänortsarrangemang (som utbyte av programansvariga och -personal) som leder fram till att gemensamma eller liknande metod- eller arbetsmetoder anammas eller leder fram till gemensamt eller samordnat utvecklingsarbete.

En relevant definition av mål och utfall för samarbetsprojekt, som samarbetspartnerna ska komma överens om, tar även hänsyn till de samarbetande territoriernas olika utvecklingsnivåer. Det gör samarbetsprojektet effektivare och mer verkningsfullt och bidrar till att optimera utfallet för alla samarbetspartner, som skulle skraddarsys efter just deras särskilda utvecklingsbehov (däribland ett element av kapacitetsuppbyggnad för projektet).

Det bör inte vara möjligt bara för LAG, utan även för lokala intressenter (till exempel företag), att delta i samarbetsprojekten. Då ger samarbetet maximalt mervärde i fråga om lokala intressenters utvecklingsbehov i LAG-territorierna (t.ex. kan ett samarbetsprojekt stimuleras av vissa privata eller offentliga intressentgruppers behov av kapacitetsuppbyggnad, som har strategisk betydelse för den lokala utvecklingen).⁸

Kriterier för stödberättigande kan, beroende på vilket urvalssystem man väljer (se 4.2.1 och 4.2.2 nedan), fastställas i den lokala utvecklingsstrategin eller på programplaneringsnivå. Kriterierna bör följa samma tillvägagångssätt som tillämpas för projekt som genomförs inom ramen för lokala utvecklingsstrategier ("lokala projekt")⁹.

Ett samarbetsprojekt kräver vissa gemensamma åtgärder. Sådana åtgärder kan kännetecknas av att:

- De bidrar till målsättningarna för delaktiga LAG:s lokala utvecklingsstrategier.
- De leder till ett mätbart och konkret¹⁰ resultat som gynnar samarbetspartnerna.
- Samarbetspartnerna enas om dem och fastställer dem i ansökningsformuläret.
- Projektets samarbetspartner är delaktiga i genomförandet av dem.

---

⁷ Art. 44.1 a i förordning (EU) nr 1305/2013

⁸ I Tyskland, till exempel, behöver projektinnehavare själva inte vara LAG om LAG "skriver under på" samarbetsavtalet. I Nordirland kan lokala intressenter ingå i samarbetsprojekt i egenskap av associerade partner.

⁹ Art. 35.1 b i förordning (EU) nr 1303/2013

¹⁰ Konkret utfall kan röra utarbetandet av olika material för spridning, utbildningsmaterial, webbplatser, visuellt material, liksom investeringar i byggnader eller utrustning som på ett påvisbart sätt bidrar till att uppnå projektets målsättningar.

- Genomförandet av dem kan samordnas av en samordnande partner eller av en gemensam struktur som inrättas av samarbetspartnerna för projektets syfte.
- Utan denna typ av åtgärd – dvs. om LAG agerar på egen hand och endast inom ramen för lokala åtgärder – skulle projektets målsättningar inte kunna uppnås.

Några exempel på vad en gemensam åtgärd kan producera/avse att leverera:

- En gemensam kunskapsbas (metodvägledning, utbildningspaket, ett ”verktygslåde”-dokument med mallar, etiketter osv.) som rör ett för samarbetspartnerna gemensamt tema (t.ex. lokala varumärken, marknadsföring av lokala produkter, lokala åtgärds paket för att hantera klimatförändring lokalt, upplysning rörande social integrering osv.)
- En gemensam webbplats eller gemensamma publikationer som presenterar samarbetspartnernas åtgärder, initiativ, projektresultat osv.
- Inköp av utrustning som skulle kunna användas av alla samarbetspartner (t.ex. för lokala mässor och evenemang).

3.3. Finansiell omfattning av stödet till samarbete

I varje landsbygdsutvecklingsprogram måste ett visst belopp av budgeten för LEADER-åtgärden sättas av för samarbetsverksamhet. Detta görs för att garantera att LAG kan genomföra sådana projekt. Budgeten för samarbete måste framgå av landsbygdsutvecklingsprogrammets tabeller för finansiellt utfall.

Där LAG står för urvalet av samarbetsprojekt ska den tillhörande budgeten fördelas till LAG tillsammans med tilldelningen för genomförandet av lokala projekt. Om samarbetsverksamheten i stället hanteras centralt har LAG inte någon fördelad budget för sådan verksamhet och ansöker om stöd på projektbasis inom ramen för utlysningar som anordnas av den förvaltande myndigheten.

Erfarenheten visar att det tar tid att utveckla samarbetsprojekt. Därför är det också tillrådligt att säkra en budget för nationell **medfinansiering** för samarbete för hela finansieringsperioden.

Kostnadskategorier:

Utöver kostnader som respektive samarbetspart **ådrar sig individuellt**, bör även den andel **gemensamma kostnader** som uppstår inom samarbetsverksamheten vara stödberättigad.

I interregionala eller transnationella samarbetsprojekt rör gemensamma kostnader interregional eller transnationell projektverksamhet som består av gemensamma åtgärder som definieras i projektförslaget jämte den samordnande partners (om sådan finns) samordning av dessa.

Gemensamma kostnader kan kopplas till genomförandet av gemensamma åtgärder, och då särskilt till konkret verksamhet vars kostnader delas mellan samarbetspartnerna. Dessa kan till exempel röra betalning av (it- och andra) konsultarvoden och andra tjänster som krävs för

att utarbeta en gemensam broschyr, webbplats, publikation, utbildningspaket eller andra gemensamma produkter.

Kategorier för gemensamma kostnader inkluderar (utan att uppräkningsen är uttömmande):

- logi, catering, resor, hyra av lokal för gemensamma evenemang, möten, seminarier
- konsultarvoden och experttjänster för framtagning av gemensamma produkter
- andra tjänster som rör gemensamma produkter (t.ex. tryckning, grafisk utformning för publikationer)
- inköp av utrustning för projektsyftet (för utrustning som kan användas av alla samarbetspartner)
- kostnader som rör särskild projektpersonal (t.ex. gemensam projektchef).

För att undvika onödiga hinder för LAG bör ansträngningar göras på nationell nivå för att harmonisera potentiella kostnadskategorier i nationella riktlinjer eller lagstiftning och – framför allt – för att klart definiera icke stödberättigade kostnadskategorier.

4. Förfaranden för val av samarbetsverksamhet

4.1. Val av tekniskt förberedande stöd till samarbete

För att underlätta uppstart av samarbete är det tillrådligt att ha ett separat förfarande för tekniskt förberedande stöd som skiljer sig från urvalsförfarandet för samarbetsprojekten som sådana.

Valet av tekniskt förberedande stöd kan göras antingen

- a) genom ett administrativt urvalsförfarande där bidraget tillhandahålls de LAG som valts efter att en ansökan skickats in till den förvaltande myndigheten, eller
- b) genom ett lokalt urvalsförfarande som genomförs av LAG, där man använder en del av den budget som tilldelats för att genomföra sin lokala utvecklingsstrategi.

4.2. Valet av själva samarbetsprojekten

Enligt artikel 34 i förordningen med gemensamma bestämmelser är det upp till LAG att välja ut de projekt som ska genomföras inom ramen för den lokala utvecklingsstrategin. Å andra sidan kan samarbetsprojekt i vissa fall, som ett undantag från artikel 34.3 f i förordningen med gemensamma bestämmelser, väljas ut av den förvaltande myndigheten.

Det finns därför två sätt att välja ut projekt – via LAG eller via den förvaltande myndigheten (se 4.2.1 och 4.2.2 nedan). Det är också möjligt att använda båda metoderna för att välja ut samarbetsprojekt samtidigt inom ett och samma program.

Ansvariga myndigheter bör aktivt bidra till att begränsa tidsåtgången vid beslutsförfarandet. Huruvida samarbetsprojekt blir framgångsrika är klart avhängigt av att de olika samarbetsparternas ansökningar blir behandlade snabbt. Beslutet om tilldelning av

finansiering bör fattas senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnats in (tredje stycket i artikel 44.3 i EJFLU-förordningen). Denna tidsfrist ska även gälla för samarbetsprojekt som väljs ut av LAG.

Medlemsstater ska säkerställa att skillnader mellan urvalsförfaranden och tidsfrister inte avskräcker LAG från samarbete. Utöver en snabb beslutsprocess rekommenderas att förvaltande myndigheter exempelvis hittar sätt att lämna tillfälligt godkännande för samarbetsprojekt inom sina egna territorier, förutsatt att parterna inom rimlig tid godkänns av andra förvaltande myndigheter. Det borde underlätta genomförande av projekt som inbegriper godkännande av flera nationella eller regionala förvaltningar.

4.2.1 Urval av lokala aktionsgrupper (LAG)

I idealfallet – och för att hålla sig så nära principerna i LLU/LEADER som möjligt – är det starkt rekommenderat att LAG inbegriper samarbetsverksamhet i sina lokala utvecklingsstrategier. Det kan, beroende på vilka behov som definieras vid SWOT-analysen, ta formen av särskild samarbetsverksamhet eller av en övergripande samarbetsstrategi.

Då samarbete har integrerats i en LAG:s lokala utvecklingsstrategi som en av dess prioriteringar väljs samarbetsprojekt ut av LAG, precis som alla andra projekt inom den lokala utvecklingsstrategin. Det är i själva verket LAG som har bäst förutsättningar för att välja ut samarbetsprojekt som gynnar deras geografiska områden/intressenter mest.

Relevant myndighet med ansvar för Landsbygdsprogrammet ansvarar för den slutliga kontrollen och utfärdar beslut om stöd, på samma sätt som för andra lokala projekt. Förvaltningsmyndigheten kan också besluta att delegera dessa uppgifter till LAG. För denna genomförandemodell gäller ett nedifrån och upp-orienterat förhållningssätt.

LAG tillkännager sin avsikt att samarbeta på det eller de områden som omfattas av strategin, men exakt vilka parterna ska bli identifierade inte nödvändigtvis (eftersom de exempelvis kanske fortfarande behöver bli utvalda för LEADER-finansiering inom ramen för sina landsbygdsutvecklingsprogram). LAG skapar utrymme för samarbete i sin åtgärdsplan och i sin finansiella plan (som vid behov kan justeras som ett resultat av ett förfarande för uppföljning och utvärdering). I sådana fall tilldelas LAG samarbetsbudgeten tillsammans med de generella tilldelningen för att genomföra den lokala utvecklingsstrategin.

När samarbete är integrerat i lokala utvecklingsstrategier hjälper det LAG att ”tänka efter före” och planera sina samsarbetsåtgärder samt relevanta förberedande åtgärder, för att undersöka om samsarbetsidéerna är genomförbara och, om de anses genomförbara, förbereda genomförandet av dem. Samsarbetsverksamheten är följaktligen djupt rotad i och avstämd med lokala strategier, vilket säkerställer att den bidrar till de prioriteringar man enats om.

Men det är också möjligt att göra undantag från LAG:s rätt att välja ut samsarbetsprojekt till förmån för förvaltande myndighet, eftersom sådana inte bara är lokala projekt, utan också har vidare territoriellt genomslag. Förvaltande myndighet kan därför anse det vara viktigt att styra processen genom utlysningar, inrätta en urvalskommitté för samsarbetsprojekt och fastställa enhetliga kriterier, däribland ett tematiskt angreppssätt för alla LAG inom programområdet.

Många medlemsstater har hanterat det på det sättet genom flera generationer av LEADER. Ett sådant alternativ ska emellertid inte hindra att LAG väljer ut samsarbetsprojekt som ligger i

linje med deras strategi. Det ska inte heller omöjliggöra eller begränsa projekts karaktär av att vara nedifrån och upp-orienterade.

4.2.2. Urval av förvaltande myndigheter

I de fall då förvaltande myndigheter har hand om urvalet av samarbetsprojekt ska ett system med "löpande" ansökningar inrättas (artikel 44.3 i EJFLU-förordningen). Denna skyldighet ska uppfattas så att, om urvalet av projekt organiseras med hjälp av utlysningar, ska dessa vara öppna antingen permanent under hela perioden eller genom att erbjuda minst tre till fyra utlysningar per år för att garantera kontinuerlig tillgång till detta slags stöd.

I vilket fall ska utlysningar anordnas tillräckligt ofta för att genomförande av projekt med parter som härrör från olika programområden inte ska hindras (se avsnitt 5 nedan samt Bilaga 2: CLLD-guide, avsnitt 8.4). Med tanke på den tid det tar att välja ut samarbetsprojekt uppmuntras förvaltande myndigheter att hitta sätt att harmonisera slutförandet av urvalsprocessen vid programmets slut.

Förvaltande myndigheter ska också kommunicera till parter och andra förvaltande myndigheter om ett projekt godkänts eller inte. Ett sådant informationsutbyte krävs eftersom projektgenomförandet (t.ex. betalningar) kan komma i gång först när alla relevanta moment har fullgjorts.

Som nämnts ovan ska förvaltande myndigheter säkerställa en snabb beslutsprocess och uppmuntras att hitta sätt att lämna tillfälligt godkännande för samarbetsprojekt inom sina egna territorier, förutsatt att parterna inom rimlig tid godkänns av andra förvaltande myndigheter. Sådana åtgärder borde underlätta genomförande av projekt som inbegriper godkännande av flera nationella eller regionala förvaltningar.

De samarbetande parterna ska sinsemellan samordna inskickandet av ansökningar om stöd för samarbetsprojekt till behöriga myndigheter. Det underlättar en samordnad start av projektverksamheten, högst fyra månader efter att projektansökan skickats in (artikel 44 i förordning 1305/2013 (EJFLU-förordningen)). Därmed kan även behöriga myndigheters godkännande av transnationella samarbetsprojekt samordnas. Informationsutbyte mellan förvaltningsmyndigheter som deltar i godkännandeprocessen kan påskynda denna och leda till bättre och snabbare beslut.

5. Särskilda bestämmelser för transnationellt samarbete

EJFLU-förordningen innehåller bestämmelser som särskilt ska stärka genomförande av projekt för transnationellt samarbete och begränsa kända flaskhalsar som är knutna till det faktum att alla projekt kräver godkännande av flera förvaltande myndigheter från olika medlemsstater.

I artikel 44 i EJFLU-förordningen finns flera viktiga skyldigheter för förvaltande myndigheter med avseende på hanteringen av transnationellt samarbete som anges nedan (se även avsnitt 6 rörande skyldigheter för både Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och nationella landsbygdsnätverk avseende tekniskt stöd till transnationellt samarbete).

- ***"[Medlemsstater] ska offentliggöra de nationella eller regionala administrativa förfarandena avseende valet av transnationella samarbetsprojekt och en förteckning över stödberättigande kostnader senast två år efter den dag då deras landsbygdsprogram godkändes."*** (artikel 44.3, andra stycket, i EJFLU-förordningen)

Detta ska bidra till att skapa en offentligt tillgänglig översikt över dessa saker för alla berörda parter. Det är särskilt viktigt för LAG som, för att få till stånd ett projekt för transnationellt samarbete, inte bara måste förstå bestämmelserna för transnationellt samarbete i det egna landsbygdsutvecklingsprogrammet, utan även dem som gäller för andra samarbetsparter.

För att komma fram till liknande tillvägagångssätt är det likaså tillrådligt att utbyta erfarenheter från olika typer av bestämmelser. Detta är – utifrån erfarenheten från 2007–13 – särskilt viktigt för medlemsstater mellan vilka man kan förvänta sig många projekt för transnationellt samarbete. De faktablad om transnationellt samarbete för respektive medlemsstat som publicerats på Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings webbplats för 2007–2013 kan fungera som inspirationskälla. Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling kan förväntas samla in och publicera informationen på ett liknande sätt för 2014–2020.

- ***"Samarbetsprojekt ska godkännas av den behöriga myndigheten senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnades in."*** (artikel 44.3, andra stycket, EJFLU-förordningen)

För att underlätta genomförandet av projekt som inbegriper godkännande av olika nationella eller regionala förvaltningar ska medlemsstater säkerställa en snabb beslutsprocess, så att skillnader mellan urvalsförfaranden och tidsfrister inte avhåller LAG från samarbete. Fyra månader är den längsta tidsfristen för att fatta beslut om ansökan om ett samarbetsprojekt som anses vara godtagbar enligt förordningen.

Förvaltande myndigheter rekommenderas att hitta sätt att lämna tillfälligt godkännande av samarbetsprojekt inom sina egna territorier, förutsatt att parterna inom rimlig tid godkänns av andra förvaltande myndigheter.

- ***"Medlemsstaterna ska anmäla de godkända transnationella samarbetsprojekten till kommissionen."*** (artikel 44.4 i EJFLU-förordningen)

Syftet med detta är dubbelt: dels att säkerställa en uppföljning av transnationellt samarbete på EU-nivå (kommissionen tillhandahåller konsoliderad information om godkännanden) och dels att erbjuda en plattform för informationsutbyte mellan medlemsstater som är inblandade i samma projekt för transnationellt samarbete.

Till följd av avsaknaden av samordnat godkännandeförfarande avser upplysningsskyldigheten varje enskilt godkännande. Nationella landsbygdsnätverk kan hjälpa förvaltande myndigheter att samla in erforderliga uppgifter och hantera uppföljningen. Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling kan bistå inom ramen för sina uppgifter (artikel 52.3 g i EJFLU-förordningen¹¹) genom att sprida och publicera information (se även avsnitt 6 nedan).

---

¹¹ Artikel 52.3. Nätverket ska ha följande uppgifter: [...] (g) Att stödja nationella nätverk och initiativ till transnationellt samarbete och utbyte av erfarenheter som rör åtgärder på området landsbygdsutveckling med nätverk i tredjeland.

Anmälningar ska göras via strukturfondernas gemensamma databas, SFC, 2014¹². (ett utkast till rapportformulär återfinns i Bilaga 3). Närmare information om detta förfarande kommer att lämnas i sinom tid. Beträffande hur ofta anmälningar ska skickas in, rekommenderas att detta görs fortlöpande.

Erfarenheterna från 2007–2013 har visat att vissa medlemsstater är obenägna att skicka in anmälningar om de inte har alla data som efterfrågas i formuläret. Men eftersom ett av huvudsyftena är att medge ett snabbt informationsutbyte uppmanas medlemsstaterna att anmäla godkännanden även om formuläret inte är helt ifyllt. Det faktum att formuläret skickas via SFC medför inga negativa följder för medlemsstaterna om det inte är helt ifyllt i första vändan. Eventuella uppgifter som saknas ska skickas in via SFC när de finns tillgängliga.

6. Landsbygdsnätverken (Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och Nationella landsbygdsnätverk) inom LEADER-samarbetet

I EJFLU-förordningen räknas de uppgifter upp som Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling och de nationella landsbygdsnätverken ska utföra. De har båda ett särskilt ansvar avseende allmänt stöd och särskilt tekniskt stöd till LAG på området för LEADER-samarbete.

Beträffande Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling finns ett tydligt mandat att stödja både transnationella initiativ och nationella landsbygdsnätverk i detta avseende. Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling ska vidare samarbeta med de nätverks- och tekniska stödorgan för LLU som inrättas av de andra ESI-fonderna, även särskilt vad avser transnationellt samarbete (se artikel 52.3 g och h (ii) i EJFLU-förordningen).

När det gäller de nationella landsbygdsnätverkens uppgifter rörande samarbete läggs särskild tyngdpunkt på att tillhandahålla tekniskt bistånd och främja LAG:s samarbetsverksamhet. Det kan göras genom olika utbildnings- och IT-verktyg, men kan även innefatta att tillhandahålla individuella eller kollektiva konsulttjänster eller mentorskap (se artikel 54.3 b (iii) i EJFLU-förordningen).

Nätverksverksamhet mellan lokala aktionsgrupper innan ett förberedande projekt som använder förberedande stöd inleds, underlättas och stöds av nationella och regionala landsbygdsnätverk. Sådant stöd från nationella och regionala landsbygdsnätverk kan omfatta möten mellan aktörer på samma nivå, samarbetsevenemang, studiebesök, vägledningsmaterial, databaser och verktyg för att söka partner.

Nationella och regionala landsbygdsnätverk kan vidare ge stöd genom informationsutbyte med andra nätverk och via Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling, liksom via små fonder för att stödja deltagande vid evenemang och möten. Denna stödfas kan föregå starten för förberedande åtgärder av LAG som vill undersöka om det är genomförbart att arbeta tillsammans inom ramen för ett samarbetsprojekt (eller att utveckla ett sådant projekt med

---

¹² <http://ec.europa.eu/sfc/en/index-page>

hjälp av förberedande stöd). Framgångsrika samarbetsprojekt har vuxit fram genom denna form av stöd.¹³

Nationella och regionala landsbygdsnätverk kan även bidra till förståelsen för olika förfaranden, bland annat ge gemensamma insikter i relevanta bestämmelser enligt olika nationella landsbygdsutvecklingsprogram och/eller stöd till LAG för att förbereda samarbetsprojekt.

7. Avslutande rekommendationer

För att främja samarbete inom lokalt ledd utveckling (LLU) skulle medlemsstater i sina urvalsförfaranden kunna prioritera LAG som har integrerat samarbete i sina lokala utvecklingsstrategier. De skulle till exempel kunna göra kvaliteten på förslag från LAG till samarbete till ett kriterium vid val av strategier.

Med beaktande av att alla bestämmelser i ett system med delad förvaltning inte kan harmoniseras på EU-nivå, är det vidare rekommenderat att anstränga sig för att så långt som möjligt harmonisera förfaranden och definitioner för LEADER-samarbete på medlemsstatsnivå. Det gäller särskilt för interregionalt samarbete i medlemsstater med regionala program för landsbygdsutveckling, men även mellan medlemsstater som är engagerade i transnationellt samarbete. De referensdokument som listas nedan kan då vara till hjälp.

Man bör tänka på att LEADER-samarbete är ett specifikt verktyg för LAG som genomför en lokal utvecklingsstrategi. Att använda andra verktyg för territoriellt samarbete som ESI-fonderna erbjuder – i synnerhet de program (Interreg) för målet Europeiskt territoriellt samarbete (ETC) som finansieras av ERUF – kan utgöra en kompletterande resurs och ge upphov till synergieffekter, varvid man hela tiden ska ha i åtanke att de projekt som genomförs kan ha olika omfattning och storlek.

---

¹³ Konkreta exempel på stöd till samarbete från nationella och regionala landsbygdsnätverk finns i det sammanfattande dokumentet om arbetet i Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings Leader-arbetsgrupp, som leds av samarbetsansvariga [http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en]. Det sammanfattande dokumentet innehåller även ytterligare exempel på praxis som syftar till att främja transnationellt samarbete.

BILAGA 1. Referensdokument

Referensdokument (för perioden 2014–20):

- **Vägledning om lokalt ledd utveckling inom Europeiska struktur- och investeringsfonderna** (version från juni 2014): avsnitt 8.4 (Samarbetsprojekt) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_community_local_development.pdf
- **Vägledning om lokalt ledd utveckling för lokala aktörer** http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_clld_local_actors_sv.pdf
- **Vägledning för åtgärd (Measure Fiche) om LEADER** (finns på CIRCA)
- **Europeiska landsbygdsnätverkets vägledning till Leader Transnationellt samarbete:** http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en
- **Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings Leader-arbetsgrupp ledd av samarbetsansvariga** – Sammanfattning av förslag finns på sidan om Leadersamarbete på Europeiska nätverket för landsbygdsutvecklings webbplats: http://enrd.ec.europa.eu/leader-clld/leader-cooperation_en

Referensdokument (perioden 2007–13):

- Vägledning för genomförande av samarbetsåtgärden inom ramen för LEADER-områdets program för landsbygdsutveckling 2007–2013 (omfattar även metodinslag). Finns på: http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling, fokusgrupp 3: Genomförande av samarbetsåtgärden i LEADER; rapport till LEADER underkommitté den 20 maj 2010: <http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/fms/pdf/BEE357F9-BDB7-6912-A6AE-581D81990191.pdf>
- Om metodaspekter av transnationellt samarbete, se avsnittet om LEADER, transnationellt samarbete, på webbplatsen för Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling (Praktisk information och verktyg för att inrätta och genomföra transnationella samarbetsprojekt): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/leader/leader/en/transnational-cooperation_en.html
- Slutrapport från Europeiska nätverket för landsbygdsutveckling om genomförandet av programmet för landsbygdsutveckling, åtgärd 427, inom EU-27 (maj 2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrd-static/app_templates/enrd_assets/pdf/leader-gateway/Measure_421_State_of_play_FINAL_May_2014.pdf
- NRN Guidebook (Vägledning för nationella landsbygdsnätverk), kapitel III, avsnitt 3.6: Tekniskt bistånd till transnationellt samarbete och interregionalt samarbete (2014): http://enrd.ec.europa.eu/enrdstatic/app_templates/enrd_assets/pdf/guidebook/3.6.pdf

BILAGA 2. Avsnitt 8.4 i LLU- vägledningen

"8.4. Samarbetsprojekt

Fonderna kan inom ramen för LLU finansiera förberedelse för och genomförande av lokala aktionsgruppers samarbetsprojekt.

I EJFLU- och EHFF-förordningarna anges särskilt omfattning och bestämmelser kring samarbete för LEADER-LAG och EHFF-FLAG. Liksom under perioden 2007–13 kommer stöd att finnas tillgängligt för att genomföra interregionala och transnationella projekt. Dessutom kan stöd erhållas för förberedande tekniskt stöd (t.ex. kostnader för möten med potentiella parter, studier m.m.), om LAG visar att de förbereder genomförandet av ett samarbetsprojekt.

Av enkelhets- och enhetlighetsskäl är det starkt tillrådligt att använda samma bestämmelser för ERUF och ESF.

Landsbygds-LAG och FLAG i fiske- och kustområden har nu uttryckligen tillåtelse att samarbeta inte bara med parter som genomför en lokal utvecklingsstrategi i landsbygds- respektive fiskeområden, som var fallet 2007–2013, utan även med lokala partnerskap mellan offentlig och privat sektor i andra typer av områden där en lokal utvecklingsstrategi genomförs. Även samarbete med lokala partnerskap mellan offentlig och privat sektor utanför EU kommer att vara möjligt, men EJFLU inskränker denna möjlighet till parter som tillhör landsbygdsområden, medan EHFF inte innehåller någon begränsning avseende vilken typ av områden som är stödberättigade.

Denna möjlighet skulle t.ex. kunna ge upphov till synergieffekter mellan lokala grupper som följer skilda strategier, men som (delvis) finns i samma område (t.ex. tätort–landsbygd eller landsbygd–fiske eller tätort–fiske). Utöver fördelen med erfarenhetsutbyte och ömsesidigt lärande skulle LAG kunna dra fördel av att utveckla samarbete kring viktiga teman som är bättre att hantera i större skala.

Erfarenheten från LEADER och EFF Axel 4 visar att det i många fall är just LAG/FLAG som blir mottagare av samarbetsprojekten, eftersom de är mer komplicerade att utforma och hantera än lokala projekt.

Vad hanteringen av samarbetsprojekt beträffar, finns det i dag två möjligheter (grundat på erfarenheterna från LEADER):

8.4.1. LAG:s urval av samarbetsprojekt

I det första alternativet är samarbete integrerat i lokala utvecklingsstrategier och finansiering av samarbete (som omfattar förberedande stöd och projekt) tilldelas samtidigt som den lokala budgeten. Samarbetsprojekt väljs ut av lokala aktionsgrupper på samma sätt som lokala projekt.

8.4.2. Förvaltande myndigheters urval av samarbetsprojekt

Eftersom samarbetsprojekt är mer krävande i fråga om utformning och ledning kan vissa medlemsstater välja att låta den förvaltande myndigheten välja ut dessa projekt och dessutom anordna utlysningar för förberedande stöd till dem. Detta måste uppfattas som ett undantag från det nedifrån och upp-orienterade förhållningssättet.

I detta fall måste förvaltande myndigheter, vad EJFLU beträffar, inrätta ett system med löpande ansökningar. Beslut om tilldelning av finansiering bör fattas senast fyra månader efter den dag då projektansökan lämnats in. Om urvalet av projekt anordnas med hjälp av utlysningar rekommenderar vi att man utfärdar minst tre till fyra utlysningar per år för att säkerställa motsvarande takt för berörda förvaltande myndigheters godkännanden av ett samarbetsprojekt. I vilket fall ska de anordnas tillräckligt ofta för att inte hindra genomförande av projekt med parter som härrör från olika programområden.

För att underlätta genomförande av projekt som inbegriper godkännande av olika nationella eller regionala förvaltningar ska medlemsstater/regioner vidta relevanta åtgärder för att säkerställa att skillnader mellan urvalsförfaranden och tidsfrister inte avhåller LAG från samarbete.

Beträffande transnationellt samarbete finns inom ramen för EJFLU och EHFF följande skyldigheter föreskrivna för medlemsstater i syfte att stödja ett övergripande genomförande av sådana projekt:

Administrativa förfaranden måste offentliggöras, inklusive en lista över stödberättigade kostnader.

Medlemsstaten måste också regelbundet kommunicera godkännanden av alla transnationella projekt till kommissionen. Beträffande EJFLU kommer kommissionen att inrätta ett system för informationsutbyte som ska hjälpa berörda myndigheter att få en överblick över godkännandeprocessen för ett projekt i olika medlemsstater."

BILAGA 3. Formulär för informationsutbyte

FORMULÄR FÖR INFORMATIONsutBYTE FÖR PROJEKT FÖR TRANSNATIONELLT SAMARBETE	
1. Grundläggande information om projektet	
1.1. Samarbetsprojektets rubrik (inkl. eventuell akronym) [på engelska]*:	
1.2. Planerad tid för verksamheten inom samarbetsprojektet*: 1.2.1. Startdatum: 1.2.2. Slutdatum:	
1.3. Förberedande tekniskt stöd [som tillhandahålls för varje enskild part]*: Åtföljdes samarbetsprojektet av förberedande tekniskt stöd? Ja ☐ Nej ☐	
1.4. Projektämnen/-nyckelord [rullgardinsmeny]*	
1.5. Samlad kostnad för hela samarbetsprojektets längd (i euro)*: varav EJFLU: andra offentliga bidrag: enskilda bidrag: Ange i förekommande fall om annan finansiering erhållits:	
1.6. Ytterligare upplysningar (eller projektets webbplats) [ge en kort projektbeskrivning]:	
2. Information om samarbetsparter	
2.1. LAG 1 uppgifter*:	
2.1.1. LAG:s officiella namn [rullgardinsmeny]: 2.1.1.1. Samordnande part: Ja ☐ Nej ☐	
2.1.2. LAG kontaktperson för samarbete 2.1.2.1. Namn: 2.1.2.2. Kontaktadress: 2.1.2.3. Telefonnummer: 2.1.2.4. E-post: 2.1.2.5. Språk som talas/förstås:	
2.1.3. Dag för projektgodkännande:	
2.2. LAG 2 uppgifter:	
2.2.1. LAG:s officiella namn [rullgardinsmeny]: 2.2.1.1 Samordnande part: Ja ☐ Nej ☐	
2.2.2. LAG kontaktperson för samarbete 2.2.2.1. Namn: 2.2.2.2. Kontaktadress: 2.2.2.3. Telefonnummer: 2.2.2.4. E-post: 2.2.2.5. <i>Språk som talas/förstås:</i>	
2.2.3. Dag för projektgodkännande:	
2.3. Övriga upplysningar om part [om parten inte är en LAG]:	
2.3.1. Partens officiella namn:	
2.3.2. Namn på kontaktpersonen för samarbete	

- 2.3.2.1. Namn:
- 2.3.2.2. Kontaktadress:
- 2.3.2.3. Telefonnummer:
- 2.3.2.4. E-post:
- 2.3.2.5. Språk som talas/förstås:

3. Behörig förvaltande myndighet 1 (kontaktpersonens uppgifter):

- 3.1 Landsbygdsutvecklingsprogram [rullgardinsmeny]*:
- 3.2 Namn:
- 3.3 Kontaktadress:
- 3.4 Telefonnummer:
- 3.5 E-post:

4. Behörig förvaltande myndighet 2 (kontaktpersonens uppgifter):

- 4.1 Landsbygdsutvecklingsprogram [rullgardinsmeny]*:
- 4.2 Namn:
- 4.3 Kontaktadress:
- 4.4 Telefonnummer:
- 4.5 E-post:

5. Projektstatus*:

- 5.1 Pågående:
- 5.2 Avbrutet:
- 5.3 Slutfört:

* obligatorisk uppgift

BILAGA 4. Vägledande mall för samarbetsavtal inom Leaders transnationella samarbetsprojekt.

Artikel 1

Det transnationella samarbetsprojektets syfte

- *Inbegriper namnen på de organisationer som undertecknar samarbetsavtalet och en indikering av huruvida en partner är en LAG eller en grupp lokala offentliga och privata parter i ett landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi i eller utanför unionen, eller en grupp lokala offentliga och privata parter i ett icke-landsbygdsområde som genomför en lokal utvecklingsstrategi. Här ges också uttryck för åtagandet att genomföra projekt X i partnerskap enligt det detaljerade verksamhetsprogrammet och budgetsammanställningen (som återfinns i bilagan till avtalet, som utgör en integrerad del av avtalet).*

Artikel 2

Arbetspråk

- *Enligt överenskommelse mellan projektpartnerna (oftast engelska eller något annat av de största språken i EU – FR, DE, ES, osv.)*

Artikel 3

Allmänna klausuler om ikraftträdande, giltighetstid, upphörande och plats för genomförande

- *Klausul om avtalets ikraftträdande (från dagen för godkännande av projektet och meddelande därom från minst två förvaltningsmyndigheter, eller andra nationella eller regionala myndigheter med ansvar för godkännande av transnationella samarbetsprojekt) som är relevant för de territorier i vilka samarbetspartnerna verkar.*
- *Avtalets längsta giltighetstid/tidsram, som kan börja löpa från de tidpunkter då projektpartnerna skickar in sina respektive projektförslag avseende det transnationella samarbetsprojektet till behörig nationell eller regional myndighet och upphöra när den sista begäran om utbetalning som rör det transnationella samarbetsprojektet godkänns av behörig nationell eller regional myndighet.*
- *Samarbetsverksamhet som är planerad att fortsätta efter att projektet avslutats (i förekommande fall).*
- *Platser/territorier där projektverksamheten ska genomföras, t.ex. respektive lokala aktionsgruppers (samarbetspartners) territorier enligt verksamhetsprogrammet i bilaga.*

Artikel 4

Skyldigheter, ansvarsområden, ansvar

- *En förklaring där samarbetspartnerna bekräftar och godkänner de uppgifter som finns i bilagan om verksamhetsprogram för projektet och budgetsammanställningen.*
- *Huvud-/samordnande partners skyldigheter och ansvarsområden – däribland organisationens namn (t.ex. ekonomisk samordning, samordning av gemensamma åtgärder inom projektets ram, överinseende och uppföljande verksamhet, fortlöpande kommunikation och kontakter med samarbetspartner, rapportering).*
- *Samarbetspartners skyldigheter och ansvarsområden (t.ex. använda gemensamt överenskommet verksamhetsprogram och gemensamma målsättningar för projektet i sina respektive projektansökningar till behöriga LAG/förvaltningsmyndigheter i sina territorier, säkerställa finansieringen av sina andelar av projektets gemensamma kostnader och respektive gemensamma och lokala åtgärder, rapportera till projektpartner och huvud-*

/samordnande partner, kommunicera och hålla kontakt med projektpartner och huvud-/samordnande partner, kommunicera projektet och dess utfall till allmänheten och andra intressenter, övervaka projektets utveckling, tillhandahålla relevant dokumentation som krävs för projektets godkännande).

- *Begränsat ansvar för en samarbetspartner vid force majeure.*
- *Begränsat ansvar för övriga projektpartner till följd av eventuella skador och kostnader på grund av att en samarbetspartner inte uppfyllt sina åtaganden.*

Artikel 5

Förändringar av partnerskapet

- *Genom skriftlig ändring som samtliga samarbetspartner enas om och undertecknar.*
- *Två huvudscenarier bör tas upp: utvidga partnerskapet – ny eller nya samarbetspartner kommer in; en eller flera samarbetspartner lämnar partnerskapet.*
- *Ändring av budgeten – särskilt rörande gemensamma kostnader och fördelningen mellan samarbetspartner – del av ändringen både om partnerskapet utökas och om någon av parterna lämnar partnerskapet.*
- *Respektive partners skyldighet att meddela behöriga myndigheter eventuella förändringar.*

Artikel 6

Projektledning

- *Projektledningskommitté med medlemmar från alla deltagande LAG och under ordförandeskap av huvud-/samordnande partner jämte dess ansvarsområden och uppgifter.*
- *Huvud-/samordnande partner står för projektledningskommitténs sekretariat.*
- *Minst X antal sammanträden under den tid projektet löper, som hålls på grundval av skriftliga kallelser från huvud-/samordnande partner.*

Artikel 7

Tvistlösning, gällande rätt

- *Tvistlösning i godo är den första metoden och den som föredras.*
- *Om tvisten inte kan lösas i godo är behörigt forum domstol i huvud-/samordnande partners medlemsstat/region.*
- *Vid eventuell tvistelösning i domstol gäller den engelska (franska, tyska, annan?) versionen av detta avtal och dess bilagor.*

Artikel 8

Ändring av avtalet

- *Endast genom ändring som samtliga samarbetspartner enats om och undertecknat.*
- *Eventuella ändringar av avtalet ska vederbörligen meddelas till behöriga myndigheter.*

Detta avtal har ingåtts i < ort >

Datum

Namnunderskrifter

1. Partnerns namn
2. LAG-kod i lista över LAG (<http://ec.europa.eu/sfc/en/2014/support-ms/tnc>)
3. Registreringskod
4. Företrädarens namn (kontaktperson för projektet). Språk som talas/förstås

5. Den officiella företrädarens namn (namnunderskrift)
6. Befattning
7. Plats (adress, inklusive land)
8. Telefonnummer
9. E-postadress

BILAGA: Beskrivning av projektverksamhet

1.1 Beskrivning av projektets allmänna och särskilda mål

1.2 Beskrivning av målgrupper

1.3 Beskrivning av åtgärder (inbegripet gemensamma åtgärder)

1.4 Verksamhetsprogram

Nr.	Aktivitet		Målgrupp/plat s	Ansvarig(a)/deltagan de projektpartner	Tidplan (längd)	Viktigare utfall
	Gemens am åtgärd	Lokal åtgärd				
1						
2						
...						

1.5 Projektbudget efter aktivitet

Nr.	Aktivitet	Planerad högsta budget	Ansvarig(a) projektpartner
1			
...			

1.6 Projektbudget efter samarbetspartner

Nr.	Samarbetspartnerns namn	Planerad högsta budget	Andel av gemensamma kostnader (bidrag till budgeten för gemensamma åtgärder) ¹⁴
1			
...			

1.7 Projektbudget efter samarbetspartner och finansieringskälla

Projektkostnad i euro							
Nr	Partne r	Samarbetsprojekte ts totala kostnad över hela dess existens*	Varav			Ange i förekommande fall om annan finansiering	
			EJFLU *	andra offentlig a bidrag*	privata bidrag *	Finansieringe ns namn	Finansieringsbidr ag
1.							
...							

¹⁴ Utgör en del av den planerade högsta budget som tilldelas samarbetspartnern. OBS! Skillnaden mellan planerad högsta budget och andelen av gemensamma kostnader motsvarar den högsta budget för lokala aktiviteter som finns tillgänglig för respektive samarbetspartner.